

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ВІЙСЬКОВИХ: АДАПТАЦІЯ ДО СТАНДАРТІВ НАТО І СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ ОБОРОННОГО СЕКТОРУ

Ілля Володимирович БОЙКО,

*Науково-дослідний інститут
публічного права*

Медичне забезпечення військовослужбовців є фундаментальною складовою стійкості та ефективності оборонної системи держави, особливо у період воєнних дій чи масштабних збройних конфліктів. Повноцінно функціонуюча система медичної допомоги забезпечує не лише збереження життя та здоров'я військових, а й сприяє їхньому швидкому поверненню до строю та успішній інтеграції в суспільство після отриманих поранень чи захворювань. Серед основних проблем, з якими стикаються Збройні Сили України в умовах реальних і потенційних загроз, особливо в період дії воєнного стану, є питання забезпечення збереження життя та здоров'я військовослужбовців. Для їх вирішення необхідна розробка та впровадження комплексу ефективних заходів і засобів, спрямованих на підвищення рівня захисту особового складу, удосконалення системи медичного забезпечення та адаптацію до сучасних викликів і потреб оборонного сектору.

Відповідно до Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу», громадяни, які призиваються на військову службу в особливий період, обов'язково проходять медичний огляд у встановленому порядку [1]. Закон «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення надання медичної допомоги» визначає правові засади надання медичних послуг, у тому числі військовослужбовцям, і гарантує право кожного громадянина на безоплатну медичну допомогу у державних і комунальних закладах, зокрема екстрену, первинну, спеціалізовану та паліативну допомогу. Медична допомога може надаватися за місцем перебування пацієнта, в амбулаторії, денному чи стаціонарному стаціонарі [2]. Закон України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» гарантує військовим право на охорону здоров'я та медичну допомогу шляхом створення належних санітарно-гігієнічних умов служби, побуту та впровадження системи заходів для зниження впливу небезпечних чинників військової служби. Військовослужбовці, військовозобов'язані та резервісти, залучені до зборів, мають право на безоплатне отримання кваліфікованої медичної допомоги у військово-медичних закладах [3]. Трансформація інституційної моделі медичного забезпечення в оборонному секторі зумовлена нагальною потребою в мінімізації втрат та підтримці належного фізичного стану військовослужбовців під час бойового навантаження. Пріоритетним

вектором розвитку стає формування інтегрованої архітектури охорони здоров'я, що базується на випереджальному реагуванні, оперативному лікуванні бойової патології та впровадженні дієвих програм реабілітації для повернення особового складу до строю. Сучасна наукова думка фокусується на необхідності уніфікації вітчизняних підходів із глобальними медичними регламентами та забезпеченні синергії між військовою медициною та цивільною системою охорони здоров'я. Об'єктивні показники функціонування сфери вказують на неминучість глибокого реформування управлінських та клінічних процесів відповідно до стандартів колективної безпеки. Цей процес передбачає вдосконалення тактик надання первинної допомоги безпосередньо в зоні бойових операцій, а також якісне оновлення матеріальної бази госпітального сегмента для виведення медичного супроводу на відповідний рівень.

У сучасній військовій системі медичного забезпечення дедалі більш актуальною стає необхідність уніфікації процедур, принципів і стандартів медичного забезпечення ЗСУ з відповідними стандартами Північноатлантичного альянсу. Водночас наголошується, що ефективне використання досвіду НАТО має базуватися не на механічному копіюванні, а на критичному аналізі, узагальненні та адаптації до специфіки ЗСУ, особливостей національної системи медичного забезпечення, політичної ситуації та економічних можливостей України [4].

В умовах воєнного стану та тривалого збройного протистояння з росією модернізація системи медичного забезпечення військовослужбовців стає критично важливою для національної безпеки. Підвищення ефективності військової медицини вимагає цілісного реформування, яке охоплює оновлення нормативно-правової бази, оптимізацію організаційної структури, модернізацію матеріально-технічної інфраструктури та підвищення кадрової спроможності.

Список використаних джерел

1. Про військовий обов'язок і військову службу : Закон України від 25 берез. 1992 р. № 2232-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2232-12>.
2. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення надання медичної допомоги : Закон України від 1 лип. 2022 р. № 2347-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2347-20>.
3. Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей : Закон України від 20 груд. 1991 р. № 2011-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2011-12>.
4. Бадюк М. І., Ковида Д. В., Микита О. О. Нормативно-правова база медичного забезпечення Збройних сил України в умовах запровадження стандартів НАТО. *Естрена медицина: від науки до практики*. 2017. № 2 (23). С. 11–20.